

Autobiografia spotkań międzykulturowych dla młodszych uczniów

 OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Wydział Polityki Językowej

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Autorzy

Michael Byram, Martyn Barrett, Julia Ipgrave
Robert Jackson, Maria del Carmen Méndez Garcia

Współpraca

Eithne Buchanan-Barrow, Leah Davcheva
Peter Krapf, Jean-Michel Leclercq

Projekt graficzny wydania angielskiego

Anne Habermacher

Przekład z języka angielskiego

Maciej Kositorny

Opracowanie graficzne wydania polskiego

Paweł Jaros

Redakcja merytoryczna wydania polskiego

Katarzyna Koszewska

Redakcja

Marta Höffner

Konsultacja

Ewa Bobińska, Olena Styslavska

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
Warszawa 2011

Autobiografia spotkań międzykulturowych to odpowiedź na zalecenia Rady Europy zawarte w Białej Księdze Dialogu Międzykulturowego *Żyjemy razem równi w godności* (<http://www.coe.int/dialogue>). W rozdziale 5.3 zatytułowanym *Uczenie się i nauczanie kompetencji międzykulturowych*, w paragrafie 152 czytamy:

„Należy stworzyć dodatkowe materiały metodyczne, które pomogą uczniom kształtować umiejętności bazujące na samodzielności, w tym umiejętności dotyczące krytycznej refleksji nad własnymi reakcjami i postawami wobec swoich doświadczeń z innymi kulturami”.

Rada Europy to międzyrządowa organizacja polityczna, powołana do życia w 1949 roku, jej stałą siedzibą jest Strasburg (Francja). Celem Rady jest zagwarantowanie demokracji, poszanowania praw człowieka oraz sprawiedliwości w Europie. Obecnie jej misja obejmuje 800 milionów ludzi w 47 państwach. Rada Europy pragnie ukształtować Europę, w której będzie podzielany wspólny system wartości, obejmujący także tolerancję, akceptację i szacunek dla różnicowania etnicznego i językowego.

Pakiet edukacyjny *Autobiografia spotkań międzykulturowych* został opracowany na zlecenie Wydziału Polityki Językowej Rady Europy.

Poglądy wyrażane w tej publikacji i załączonych do niej dokumentach przedstawiane są na odpowiedzialność autorów i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Rady Europy.

Wszystkie prawa do tej publikacji należą do Rady Europy.

Niniejsze tłumaczenie zostało opublikowane na mocy umowy z Radą Europy.

Wydanie w języku angielskim:
Autobiography of Intercultural Encounters
© Council of Europe, March 2009

Wydanie w języku polskim:
Autobiografia spotkań międzykulturowych
© Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2011

Materiały zawarte w publikacji można reprodukować w celach niekomercyjnych, pod warunkiem poprawnego podania ich źródła.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana i rozpowszechniana w celach komercyjnych w jakiegokolwiek formie elektronicznej (CD-ROM, Internet itp.) lub mechanicznej (fotokopia, nagranie, wszelkie systemy przechowywania danych itp.) bez pisemnej zgody Wydziału Informacji Publicznej i Publikacji (publishing@coe.int) Dyrektoriatu ds. Komunikacji Rady Europy.

ISBN 978-83-62360-96-3

Zajęcia wprowadzające

Wyjaśnienie dziecku, na czym polega spotkanie międzykulturowe

Zajęcia wprowadzające można przeprowadzić przed pierwszym zastosowaniem *Autobiografii*, aby wytłumaczyć dziecku znaczenie pojęcia spotkania międzykulturowego. Nie są one jednak konieczne, jeśli nauczyciel w jakiś inny sposób to zrobi lub jeśli dziecko wypełniło już kiedyś *Autobiografię* i wie, czego ona dotyczy.

Zajęcia wstępne można też zrealizować:

- z całą klasą, zanim poszczególne dzieci zaczną odpowiadać na pytania;
- jako samodzielną pracę uczniów.

Oto pytania pomocnicze, które wykorzystaj podczas rozmowy z dziećmi:

Z iloma osobami spotkałeś/spotkałaś się i rozmawiałeś/rozmawiałaś dzisiaj? Czy którąś z tych osób widziałeś/widziałaś po raz pierwszy? Jeśli nie spotkałeś/spotkałaś dziś nikogo nowego, to być może uda ci się to jutro, bo – kiedy chwilę nad tym się zastanowisz – nieustannie spotykamy nowych ludzi. Mogą to być dorośli, np. nowa nauczycielka, przyjaciel twoich rodziców albo ktoś, kto cię obsługuje w sklepie. Ale równie dobrze mogą to być dzieci, takie same jak ty, np. nowy uczeń w klasie, ktoś spotkany na placu zabaw albo koleżanka poznana na wakacjach.

Kiedy spotykasz nowych ludzi, to pewnie od razu zaczynasz coś w nich dostrzegać – jak wyglądają, w jaki sposób mówią, skąd pochodzą, czy ci się spodobałi (lub nie), czy są to osoby, którym można ufać, czy może trochę się ich boisz? Czy te osoby są podobne do ciebie, czy też czymś się różnią, czy mają coś wspólnego z kimś, kogo już znasz, czy łatwo jest z nimi rozmawiać, czy warto byłoby się z nimi bliżej zaprzyjaźnić, czy może raczej nie... Kiedy spotykasz nowych ludzi, także i oni przyglądają ci się w podobny sposób.

...

...

Oto kilka przykładów ludzi, którzy spotykają się po raz pierwszy.

Pokaż dziecku obrazki załączone do *Autobiografii* w wersji przeznaczonej dla młodszych uczniów. Możesz wykonać je samodzielnie albo wybrać ilustracje z kolorowych czasopism. Ważne jest, aby pasowały do miejscowych warunków i odpowiadały lokalnemu kontekstowi. Wszystkie napisy na obrazkach powinny być zrozumiałe dla dzieci.

Wybierz jeden obrazek albo dwa i spróbuj odpowiedzieć na następujące pytania:

- **Co będzie pierwszą rzeczą, którą te osoby zauważą u siebie nawzajem?**
- **Czy dostrzegą coś, co je od siebie różni, czy może raczej to, w czym są do siebie podobne?**
- **Czy osoby te cieszą się, że się spotkały? Powiedz, dlaczego tak/dlaczego nie.**
- **Czy łatwo będzie im się rozmawiało? O czym mogłyby porozmawiać?**
- **Czy zostaną przyjaciółmi, czy raczej nie? Powiedz, dlaczego tak/dlaczego nie.**

Na zakończenie zajęć wprowadzających poproś uczniów, aby przypomnieli sobie sytuację związaną ze spotkaniem osoby, która w sposób znaczący różniła się od nich.

Przypomnij sobie, kiedy spotkałeś/spotkałaś kogoś, kto w jakiś sposób różnił się od ciebie. Pomyśl o tym spotkaniu – gdzie się odbyło, co się wtedy stało, co wówczas myślałeś/myślałaś. Co czułeś/czułaś?

Opowiedz o tym spotkaniu

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

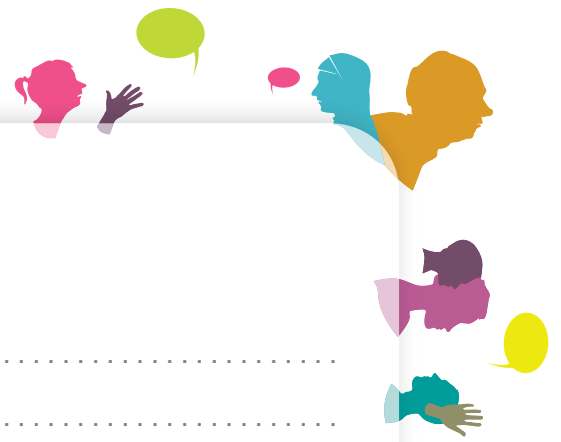

Tekst otwierający

do wykorzystania, jeśli nie przeprowadzono zajęć wprowadzających, które wyjaśniają dziecku znaczenie pojęcia spotkania międzykulturowego

Czy przypominasz sobie, jak spotkałeś/spotkałaś kogoś, kto różnił się od ciebie? To mógł być ktoś, kto pochodzi z innego kraju lub z jakiegoś innego miejsca w Polsce. Mogła to być również osoba innego wyznania niż ty albo człowiek, który mówił innym językiem niż ty. Pomyśl o tym spotkaniu – gdzie się ono odbyło i co się wtedy wydarzyło?

Czy pomyślałeś/pomyślałaś już o sytuacji, w której spotkałeś/spotkałaś kogoś innego od siebie?

Co jeszcze? (twój notes)

A large, white, rounded rectangular area with a drop shadow, containing 25 horizontal dotted lines for writing notes.

Pokazać kartę z tekstem

Spotkanie

...

Opis spotkania

Bardzo chciałbym/chciałabym dowiedzieć się o wszystkich szczegółach twojego spotkania z tą osobą lub z tymi ludźmi. Opowiedz mi dokładnie o tym, co się wówczas wydarzyło.

Jeśli dziecko poda tylko zwięzłą odpowiedź lub nie chce mówić, zachęć je do dalszej wypowiedzi za pomocą jednego lub kilku z poniższych pytań:

Co jeszcze możesz mi o tym opowiedzieć?

Powiedz mi o tym coś więcej.

I co się wtedy stało?

Miejsce spotkania

Gdzie to było?

Co tam robiłeś/robiłaś?

Pokazać kartę z tekstem

Inna osoba

...

Opis innej osoby

**WARSTWA TEORETYCZNA – uznawanie tożsamości,
wiedza o innych ludziach**

Czy możesz powiedzieć mi coś więcej o... [tej drugiej osobie/tych innych osobach]? Kim one były?

Co było pierwszą rzeczą, jaką u nich dostrzegłeś/dostrzegłaś?

Co jeszcze zauważyłeś/zauważyłaś u tych osób?

Czy możesz mi coś jeszcze o nich powiedzieć?

Jak miały na imię?

Jak wyglądały?

WARSTWA TEORETYCZNA – możliwy wyznacznik tożsamości

Jak były ubrane?

WARSTWA TEORETYCZNA – możliwy wyznacznik tożsamości

Czy miały na sobie coś jeszcze, na przykład jakieś ozdoby lub biżuterię?

WARSTWA TEORETYCZNA – możliwy wyznacznik tożsamości

Jeśli tak: *Co to było?*

Czy widziałeś/widziałaś już przedtem ludzi takich jak on/ona/oni?

Jeśli tak: *Gdzie?*

Jeśli tak: *Dlaczego te osoby były do siebie podobne?*

Pokazać kartę z tekstem

Rozmowa

...

Komunikacyjne aspekty spotkania

WARSTWA TEORETYCZNA – świadomość komunikacyjna, wiedza

Jak te osoby rozmawiały z tobą?

Czy łatwo było ci je zrozumieć?

Jeśli tak: ***Dlaczego?***

Jeśli nie: ***Dlaczego?***

Jak ty rozmawiałeś/rozmawiałaś z nimi?

Czy łatwo im było cię zrozumieć?

Jeśli tak: ***Dlaczego?***

Jeśli nie: ***Dlaczego?***

Czy musiałeś/musiałaś zmienić sposób, w jaki mówisz na co dzień?

WARSTWA TEORETYCZNA – elastyczność w zachowaniu

Jeśli tak: ***Jak zmieniłeś/zmieniłaś swój zwykły sposób mówienia?***

Czy wpadł ci do głowy jakiś inny pomysł na ułatwienie porozumienia, np. gesty rękami?

Jeśli tak: ***Co to było?***

A czy oni pomagali sobie gestykulacją albo w jakiś inny sposób, byś mógł/mogła ich lepiej zrozumieć?

Jeśli tak: ***Co to było?***

Pokazać kartę z tekstem

Twoje odczucia

...

Własne reakcje dziecka

WARSTWA TEORETYCZNA – szacunek dla odmienności

Co sobie myślałeś/myślałaś podczas tego spotkania?

Podpowiedz dziecku, jeśli zachodzi taka potrzeba: **Czy wydało ci się ono dziwne, interesujące, czy może jeszcze jakieś inne?**

Dlaczego tak myślisz?

Jak się wtedy czułeś/czułaś?

Podpowiedz dziecku, jeśli zachodzi taka potrzeba: **Czy podobało ci się, czy czułeś/czułaś się niepewnie, czy też jeszcze jakoś inaczej?**

Jak sądzisz, dlaczego?

A co poczułaś w stosunku do... [tej drugiej osoby/tych innych osób]?

Podpowiedz dziecku, jeśli zachodzi taka potrzeba: **Czy polubiłaś/polubił cię, czy może jeszcze coś innego?**

Uzasadnij

.....

.....

.....

.....

Czy chciałbyś/chciałabyś spotkać się raz jeszcze z... [tą drugą osobą/tych innymi osobami]?

Jeśli tak: **Dlaczego chciałbyś/chciałabyś się z nimi znowu zobaczyć?**

Jeśli nie: **Dlaczego nie chciałbyś/chciałabyś się z nimi znowu zobaczyć?**

Pokazać kartę z tekstem

Odczucia drugiej osoby

...

Spostrzeżenia dziecka dotyczące reakcji drugiej osoby

WARSTWA TEORETYCZNA – szacunek dla odmienności, empatia

Co twoim zdaniem czuła/czuli wtedy... [ta druga osoba/ci inni ludzie]?

Podpowiedz dziecku, jeśli zachodzi taka potrzeba: **Czy myślisz, że czuła/czuli się zadowolona/zadowoleni, niepewna/niepewni, czy też jakoś inaczej?**

Dlaczego?/Dlaczego tak uważasz?

Jak sądzisz, co sobie pomyśleli podczas tego spotkania?

Podpowiedz dziecku, jeśli zachodzi taka potrzeba: **Czy myślisz, że wydało się im ono dziwne, interesujące, czy jeszcze jakieś inne?**

Dlaczego?/Dlaczego tak uważasz?

Jakie twoim zdaniem były ich odczucia wobec twojej osoby?

Podpowiedz dziecku, jeśli zachodzi taka potrzeba: **Czy myślisz, że cię polubili, nie poczuli do ciebie sympatii, czy też coś innego?**

Dlaczego?/Dlaczego tak uważasz?

Jak sądzisz, czy chcieliby zobaczyć się jeszcze z tobą?

Dlaczego?

Pokazać kartę z tekstem
Odczucia drugiej osoby

Co jeszcze? (twój notes)

A series of horizontal dotted lines for writing notes, contained within a large white rounded rectangle that has a speech bubble shape on its left side.

Pokazać kartę z tekstem

Podobieństwa i różnice

...

Porównywanie własnych i cudzych punktów widzenia

WARSTWA TEORETYCZNA – szacunek dla odmienności,
empatia, interpretowanie i wiązanie ze sobą faktów,
tolerancja dla niejednoznaczności

[Pomiń pytanie, jeśli odpowiedź w sposób oczywisty wynika z poprzednich wypowiedzi dziecka] **Czy sądzisz, że ty i... [ta druga osoba/ci inni ludzie] czuliście to samo podczas spotkania?**

Dlaczego?/Dlaczego tak uważasz?

[Pomiń pytanie, jeśli odpowiedź w sposób oczywisty wynika z poprzednich wypowiedzi dziecka] **Czy sądzisz, że ty i... [ta druga osoba/ci inni ludzie] mieliście odmienne odczucia podczas spotkania?**

Dlaczego?/Dlaczego tak uważasz?

Czy według ciebie jest coś, czego mógłbyś/mogłabyś się od nich nauczyć?

Jeśli tak: **Co by to mogło być?**

Podpowiedz dziecku, jeśli zachodzi taka potrzeba: **Może to coś ma związek z tym, co mówili, co mieli na sobie albo z jakąś inną charakterystyczną cechą tych osób?**

Czy twoim zdaniem jest coś, czego oni mogliby się nauczyć od ciebie?

Jeśli tak: **Co by to mogło być?**

Podpowiedz dziecku, jeśli zachodzi taka potrzeba: **Może to coś ma związek z tym, co mówiłeś, co miałeś na sobie albo z jakąś inną twoją charakterystyczną cechą?**

Pokazać kartę z tekstem
Podobieństwa i różnice

Co jeszcze? (twój notes)

A large writing area consisting of 25 horizontal dotted lines, intended for students to take notes.

Pokazać kartę z tekstem

Głębsza refleksja

...

Refleksja nad całościowo ujmowanym doświadczeniem spotkania

WARSTWA TEORETYCZNA – krytyczna świadomość kulturowa

Gdybyś miał/miała opowiedzieć znajomym o swoim spotkaniu z... [tą drugą osobą/tymi innymi ludźmi], to co byś im powiedział/powiedziała?

Czego twoim zdaniem nauczyłeś/nauczyłaś się na spotkaniu z... [tą drugą osobą/tymi innymi ludźmi]?

WARSTWA TEORETYCZNA – świadomość poszerzania wiedzy

Czy chciałbyś/chciałabyś jeszcze spotkać się i spędzić z nimi trochę czasu?

Jeśli tak: *Jak sądzisz, co byście razem robili?*

WARSTWA TEORETYCZNA – ukierunkowanie na działanie

Jeśli miałbyś/miałabyś spotkać ich jeszcze raz, to czy jest coś, co chciałbyś/chciałabyś im powiedzieć o sobie?

WARSTWA TEORETYCZNA – ukierunkowanie na działanie

Jeśli mielibyście spotkać się jeszcze raz, to czy chciałbyś/chciałabyś zrobić coś inaczej niż poprzednim razem?

WARSTWA TEORETYCZNA – elastyczność w zachowaniu, ukierunkowanie na działanie

Jeśli tak: *Co chciałbyś/chciałabyś zrobić inaczej?*

Jeśli nie: *Dlaczego nie chciałbyś/chciałabyś niczego zrobić inaczej?*

...

Pokazać kartę z tekstem
Głębsza refleksja

...
Jeśli mielibyście spotkać się jeszcze raz, to czy jest coś, o co chciałbyś/chciałabyś się ich spytać?

**WARSTWA TEORETYCZNA – poszerzanie wiedzy,
ukierunkowanie na działanie**

Jeśli tak: **O co chciałbyś/chciałabyś się ich spytać?**

Jeśli chciałbyś/chciałabyś dowiedzieć się czegoś więcej o tych osobach, to co byś zrobił/zrobiła?

**WARSTWA TEORETYCZNA – poszerzanie wiedzy,
ukierunkowanie na działanie**

Jeśli byłaby to skierowana do kogoś prośba o informacje: **Kogo byś spytał/spytała? Jakie pytania chciałbyś/chciałabyś zadać?**

Czy sądzisz, że spotkanie z... [tą drugą osobą/tymi innymi ludźmi] w jakiś sposób cię zmieniło?

Jeśli tak: **Na czym polega ta zmiana?**

Jeśli nie: **Dlaczego tak sądzisz?**

Czy sądzisz, że spotkanie z... [tą drugą osobą/tymi innymi ludźmi] skłoniło cię do zrobienia czegoś, czego byś nie zrobił/zrobiła bez tego spotkania?

WARSTWA TEORETYCZNA – ukierunkowanie na działanie

Jeśli tak: **Co zrobiłeś/zrobiłaś pod jego wpływem?**

Jeśli nie: **Dlaczego tak sądzisz?**

Czy sądzisz, że zrobisz coś w wyniku tej naszej rozmowy?

WARSTWA TEORETYCZNA – ukierunkowanie na działanie

Jeśli tak: **Co to będzie?**

Jeśli nie: **Dlaczego tak myślisz?**

Pokazać kartę z tekstem
Głębsza refleksja

Co jeszcze? (twój notes)

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page below the title.

Co jeszcze? (twój notes)

Dotted lines for writing notes.

Autobiografia spotkań międzykulturowych dla młodszych uczniów

Wersja pisemna

Niektóre ze starszych dzieci mogą preferować opisanie przeżytego przez siebie spotkania międzykulturowego, zamiast o nim opowiadać. W tym wypadku można zastosować poniższą listę pytań, przy czym trzeba przypomnieć dzieciom, że nie muszą odpowiadać na wszystkie z nich.

Co jeszcze?
(twój notes)

A large white speech bubble containing 25 horizontal dotted lines for writing notes.

Autobiografia spotkań międzykulturowych dla młodszych uczniów

Imię:

.....

Tytuł:

Spotkanie z

Przypomnij sobie, gdzie spotkałeś/spotkałaś się z tą osobą i co się działo podczas tego spotkania?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nazwa Dzisiejsza data

Spotkanie numer

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Autobiografia spotkań międzykulturowych
dla młodszych uczniów

2

Wersja
pisemna

Zapisz wszystko, co pamiętasz o osobie, z którą się spotkałeś/spotkałaś, jak ona wyglądała i co miała na sobie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Czy łatwo było wam się nawzajem zrozumieć? W jaki sposób porozumiewaliście/porozumiewałyście się ze sobą?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co czułeś/czułaś podczas spotkania z tą osobą?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nazwa.....
Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Autobiografia spotkań międzykulturowych
dla młodszych uczniów

3

Wersja
pisemna

Jak myślisz, co ta osoba czuła podczas spotkania z tobą?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Czy jest coś, czego moglibyście/mogłybyście nauczyć się od siebie nawzajem?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nazwa.....
Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

**Autobiografia spotkań międzykulturowych
dla młodszych uczniów**

**Wersja
pisemna**

Jak sądzisz, czego nauczyłeś/nauczyłaś się na tym spotkaniu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Czy gdybyś spotkał/spotkała tę osobę jeszcze raz, to chciałbyś/chciałabyś spytać ją o coś więcej lub też coś więcej powiedzieć jej o sobie?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

